

Славетний письменник Джонатан Свіфт  
вигадав дивовижні країни, заселені  
незвичайними народами.  
Кожен, хто прочитає «Мандрі Гуллівера»,  
побачить навколишній світ по-новому...  
Корабельний хірург Гуллівер вирушає  
у плавання, не маючи й гадки,  
що буде велетнем у країні ліліпутів  
і ліліпутом у країні велетнів,  
сам-один стане до бою із ворожим флотом,  
побуває на летючому острові вчених  
та в країні коней, які вміють розмовляти...  
Відвага, спритність, порядність  
і здоровий глузд дозволяють Гулліверу  
гідно виходити зі скрути.

Відвідайте далекі чарівні країни  
разом із Гуллівером!

[www.bookclub.ua](http://www.bookclub.ua)

ISBN 978-617-12-6282-9



9 786171 262829

ISBN серії

ISBN 978-617-12-4214-2



9 786171 242142



Дж. Свіфт

МАНДРИ  
ГУЛЛІВЕРА



Бібліотека пригод

Дж. Свіфт

# МАНДРИ ГУЛЛІВЕРА



Бібліотека пригод







Бібліотека пригод



Роман

ХАРКІВ **2020** **КЛУБ**  
СІМЕЙНОГО **ДОЗВІЛЯ**

УДК 821.111  
С24

Жодну з частин цього видання  
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі  
без письмового дозволу видавництва

Перекладач *Галина Фурса*

Передмова та адаптація *Андрія Клімова*

Оформлення серії та ілюстрації *Михайла Курдюмова*

В оформленні обкладинки використано ілюстрацію  
*Михайла Курдюмова*

Ілюстрації виконано за мотивами ілюстрацій  
*Т. Мортена*, гравірування *Лінтона Купера*

ISBN 978-617-12-4214-2 (серія)  
ISBN 978-617-12-6282-9

© Книжковий Клуб «Клуб  
Сімейного Дозвілля»,  
видання українською  
мовою, 2020  
© Книжковий Клуб «Клуб  
Сімейного Дозвілля»,  
художнє оформлення,  
2020

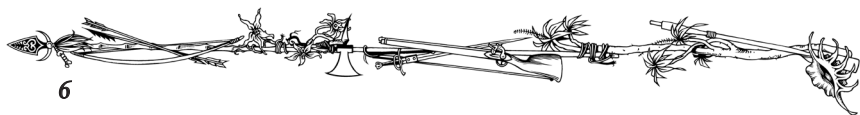
## БРЕХНЯ, ЯКУ ЗРУЙНУВАВ СВІФТ

Джонатана Свіфта (1667—1745), священнослужителя й літератора, автора поем, дошкульних сатиричних памфлетів і великої книги «Мандрі Гуллівера», дехто з сучасників мав за людину, що скривдила Творця. І не тому, що декан (настолько) дублінського собору Святого Патрика наважився сумніватися в Його існуванні, а тому, що зміг тверезо й глузливо показати людству, наскільки безпідставними є його спроби пишатися собою.

Зарозумілість, жадібність, жага влади, корисливість, лицемірство, глупота, нерозсудливість і несправедливість у всій своїй потворності постали перед читачами й були висміяні так, як це не вдавалося нікому іншому.

Вільне слово, невичерпна вигадка й уципливий гумор завдали жорстокій і шаленій добі страшного удару — з неї було зірвано блискучі покрови благопристойності, під якими виявилися порожнеча й ницість тих, хто перебуває при владі, продажність їхніх наближених та невігластво черні.

«Написано для загального вдосконалювання роду людського» — таким підзаголовком супроводжував Свіфт один зі своїх памфлетів, і ці слова можна застосувати до всієї творчості англійського письменника. Його фантазія та винахідливість воістину невичерпні, на кожній сторінці «Мандрів Гуллівера» можна знайти десятки саркастичних натяків на події, що відбувалися насправді...



Та річ навіть не в цьому.

Роман «Мандри Гуллівера» і нині є надзвичайно важливою книгою, тому що кожен, хто не полінується уважно його прочитати, побачить світ зовсім іншими очима — без брехливих міфів і фальшивих масок.

Джонатан Свіфт народився в Ірландії, в родині, яка за років громадянської війни, що спалахнула в Англії XVII ст., перебралась із Кентербері до Дубліна. Його батько, дрібний судовий чиновник, помер іще до народження хлопчика, залишивши сім'ю у вкрай важкому становищі, і в дитинстві майбутній письменник повною мірою відчув страшенні злидні та відчай.

Виховував хлопчика його дядько Годвін. Із матір'ю юний Джонатан зустрічався дуже рідко. Завдяки допомозі дядька Свіфтові вдалося закінчити школу та вступити до Трініті-коледжу Дублінського університету, з якого він виніс не тільки перший учений ступінь — бакалавра, — а й глибокі сумніви в мудрості сучасної йому науки.

Тим часом громадянська війна охопила Ірландію, і Джонатан Свіфт вирушив до Англії, щоби стати секретарем відомого дипломата і видатного письменника Вільяма Темпла. Той зміг гідно оцінити літературний талант свого помічника і впродовж тривалих років допомагав йому.

Саме тоді Свіфт упевнено входить у літературу — спочатку як поет, а потім і як автор блискучих сатиричних повістей-притч. Матеріал для творів він часто брав із застільних бесід гостей його покровителя, з-поміж яких були вельможні достойники, аристократи й навіть сам король Вільгельм.



1692 р. Свіфт здобув ступінь магістра в Оксфорді, а за два роки прийняв духовний сан і став парафіяльним священником англіканської церкви в глухому ірландському селищі Кілрут. Незабаром він повернувся на службу до свого покровителя. Але за кілька років — по смерті Темпла — брак грошей змусив Свіфта шукати нову посаду.

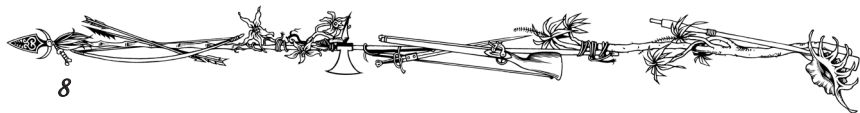
Тривали ці пошуки так довго, що Свіфт устиг дуже близько познайомитися зі звичаями, що панували при англійському дворі. Лише 1700 р. його призначили служителем собору Святого Патрика в Дубліні — і цього-таки року він опублікував декілька яскравих, іронічних, гострих та безкомпромісних памфлетів. Як і решта творів письменника, вони виходили під різними псевдонімами, але в Ірландії не було людини, яка б не знала, хто їхній автор.

1702 р. Свіфт здобув ступінь доктора богослов'я. Тоді він часто приїжджав до Англії, у нього з'явилися знайомі в літературних колах.

1714 р. Свіфт став настоятелем собору Святого Патрика. Ця важлива церковна посада не тільки значно поліпшила його матеріальне становище, а й дала змогу боротися за політичну незалежність Ірландії — просто з церковної кафедри. І він скористався такою нагодою для гнівних виступів проти несправедливості, що панувала в суспільстві, проти національного гноблення та релігійного фанатизму протестантів-пуритан.

Звертаючись до своїх співвітчизників-ірландців, Свіфт писав: «Будь-яке керування без згоди тих, ким керують, — справжнісіньке рабство... За законами Бога, природи, держави, а також за





вашими законами ви можете й мусите бути вільними людьми, як ваші брати в Англії».

Памфлет «Листи сукняря», написаний 1724 р., закликав ірландців до бойкоту англійських товарів і англійської монети й миттю розлетівся всією країною багатотисячним накладом. Британська влада призначила премію тому, хто викаже автора «зловмисного» памфлета, проте її нікому було дати. Судили друкаря «Листів сукняря», однак присяжні його виправдали. Прем'єр-міністр запропонував англійському намісникові заарештувати «підбурювача», але відповіддю йому було таке: «Для цього знадобиться ціла армія».

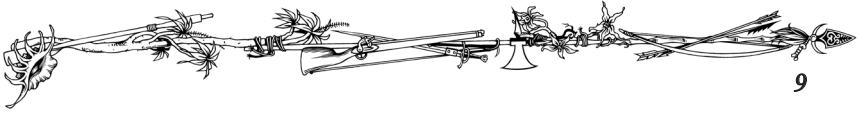
Відтоді англіканський священник Джонатан Свіфт став у католицькій Ірландії національним героєм та лідером визвольного руху. Люди розвішували портрети Свіфта на вулицях Дубліна, і всюди, де він з'являвся, його вітали захопленими вигуками.

При соборі Святого Патрика настоятель заснував фонд допомоги мешканцям Дубліна: багато з них були на межі розорення внаслідок грабіжницької політики англійської влади, причому Свіфт допомагав і парафіянам англіканської церкви, і католикам.

Водночас у його тихому кабінеті сторінка за сторінкою народжувалися «Мандри Гуллівера»...

1726 р. вийшли друком перші два томи роману, а за рік — іще два. Незвичайний сюжет, смілива фантазія автора, дивовижно влучні та продумані описи вражень героя про дивні народи — ліліпутів і велетнів, лапутян і гуїґнґнів — буквально заворожили читачів.

Найбільш наївні спершу сприйняли книжку як правдивий життєпис, досвідченіші — як кумедну



казочку, і лише небагато людей — найрозумніших — одразу здогадалися, що у фантастичних пригодах доктора Лемюеля Гуллівера приховано глибокий сенс і нещадну сатиру на англійські звичаї, політику й закони. Вигадані Джонатаном Свіфтом слова «ліліпут» і «еху» невдовзі ввійшли до всіх європейських мов.

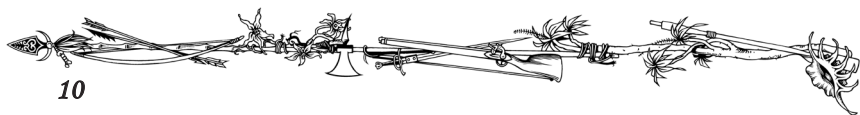
Книга, щойно з'явившись, мала шалений успіх, який можна порівняти тільки з успіхом роману Даніеля Дефо «Життя й неймовірні пригоди Робінзона Крузо», оприлюдненого за сім років до того.

Протягом кількох місяців «Мандри Гуллівера» тричі перевидавалися. Незабаром у всіх країнах Європи з'явилися переклади цієї книги. Об'явилися наслідувачі, які намагалися продовжити дивовижні пригоди героя, але їхні імена давно забуті, а слава Свіфта зростає. Нині «Мандри Гуллівера» включено до ста найпопулярніших книг у світі.

1729 р. письменникові надали звання почесного громадянина Дубліна, на його честь був заснований «Клуб Сукнаря», який існує досі.

У народі переказували легенду, ніби Свіфт — нащадок давніх ірландських королів, що з'явився з метою відродити країну.

Авторитет настоятеля собору Святого Патрика був надзвичайний. Коли одного разу перед собором зібрався величезний натовп схвильованих містян, які нетерпляче очікували передбачене астрономами затемнення Сонця, Свіфт, роздратований неймовірним галасом, звелів переказати людям, що настоятель скасовує затемнення. Після цього натовп заспокоївся і мовчки, шанобливо розійшовся.



Останні роки життя Свіфта були затьмарені важкою хворобою та майже цілковитою втратою працездатності: він утратив мовлення і був частково паралізований. 1745 р. славетний письменник помер.

На мармуровій плиті над його могилою в соборі Святого Патрика накреслено такі слова: «Тут лежить тіло Джонатана Свіфта, декана цього собору, і суворе обурення більше не крає його серце».

**ЧАСТИНА ПЕРША**

*Ліліпутія*

## РОЗДІЛ 1

Наша родина мала невеличкий маєток у Ноттингемширі; я був третім із п'яти синів. Батько відрядив мене, чотирнадцятирічного, до коледжу св. Еммануїла в Кембриджі, й упродовж двох із половиною років я наполегливо вчився. Однак йому батькові, який мав дуже скромні статки, було важко оплачувати навчання, тож він забрав мене з коледжу. Вирішили продовжити моє навчання у містера Джеймса Бетса, відомого лондонського хірурга. Там я і мешкав наступні чотири роки. Невеликі гроші, які зрідка надсилав мені батько, я витрачав на опанування навігації та математики — мені кортіло в майбутньому стати мандрівником. Медичну освіту я завершив у місті Лейден, де прожив понад два роки. Усі мої рідні — особливо батько й дядько Джон — допомагали справдити мою мрію стати корабельним лікарем та присвятити життя далеким морським подорожам.

Повернувшись із Лейдена, я, за рекомендацією мого доброго вчителя — містера Бетса, найнявся хірургом на судно «Ластівка», що ходило під командуванням капітана Авраама Паннелла. З ним я проплавав три з половиною роки, здійснивши кілька подорожей до Леванту<sup>1</sup> та інших країн.

Потому я вирішив тимчасово оселитися в Лондоні та попрацювати лікарем, що схвалив би містер Бетс, який усіляко сприяв мені в цій справі. Пацієнтів я приймав у невеликому будинку не-

---

<sup>1</sup> Левант — загальна назва країн східної частини Середземномор'я, центр торгівлі між Заходом і Сходом. (Тут і далі прим. ред.)



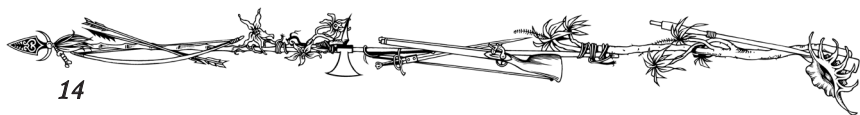


подалік Олд-Джурі, де і жив. Справи мої йшли непогано, й невдовзі я одружився з міс Мері Бертон, найменшою дочкою містера Едмунда Бертон, торговця панчохами з Ньюгейт-стрит. Моя обраниця була чарівною та розумною дівчиною з посагом чотириста фунтів стерлінгів.

За два роки доктор Джеймс Бетс помер. Друзів у Лондоні в мене лишалося небагато, прибуток мій значно зменшився. Сумління не дозволяло мені наслідувати шарлатанство деяких моїх колег, і я почав замислюватися над тим, щоби припинити медичну практику. Порадившись із дружиною та обізнаними людьми, я вирішив знову вирушити в море.

Я був хірургом спершу на одному, потім на іншому торговельному судні та впродовж шести років здійснив кілька подорожей до Ост- і Вест-Індії, що трохи поліпшило моє фінансове становище. Виходячи в море, я набирав книг і весь вільний час присвячував читанню; на березі ж вивчав характери, звичаї та мови тубільців, що давалося легко, оскільки я мав чудову пам'ять. Останнє з тих плавань було не надто щасливим, і я, втомлений морським життям, вирішив більше не полишати дружину й дітей.

Ми переїхали з Олд-Джурі на Феттер-лейн і вже звідти до Вовпінга, ближче до гавані, де я сподівався раніше чи пізніше дістати вигідну пропозицію, але це здійснилося не дуже швидко. За три роки мені нарешті поталанило: капітан Вільям Причард, власник судна «Антилопа», запропонував мені місце на своєму кораблі. Четвертого травня 1669 року ми знялися з якоря в Бристолі, й початок нашого плавання до південних широт Тихого океану виявився напрочуд удалим.



Однак під час переходу від Магелланової протоки до Ост-Індії наше судно було відкинуто страшним буревієм на північний захід від Вандименової Землі<sup>1</sup>. Дванадцять членів екіпажу померли, здоров'я інших було підірвано перевтомою та поганою їжею. П'ятого листопада — у Південній півкулі саме починалося літо — стояв густий туман, але сильний вітер не вщухав, і вахтовий надто пізно помітив небезпеку. Корабель кинуло на скелі й розбило вщент.

Шістьом з екіпажу, і мені зосібна, вдалося спустити шлюпку, щоби спробувати дістатися берега. Веслуючи, ми відчайдушно боролися з хвилями і просунулися на три милі, аж раптом із півночі налетів шквал і перекинув наш човен. Я виринув і поплив до землі, що видніла вдалині. Мене підганяли вітер і приплив. Про долю моїх товаришів, і тих, хто марно шукав сховища на скелях, об які розбився наш корабель, я так і не дізнався...

Із наближенням землі хвилі ставали меншими, вітер ущухав. Нарешті мої ноги торкнулися дна, та довелося брести водою понад милю, перш ніж я дістався берега. Мабуть, це сталося близько дев'ятої години вечора. Долаючи слабкість, я пройшов іще з півмилі, проте так і не побачив жодної ознаки житла. Я дуже втомився, ноги відмовлялися мені служити, мене долав сон. Урешті-решт я ліг на низеньку шовковисту траву й заснув так міцно, як не спав ніколи в житті.

Коли я прокинувся, вже зовсім розвидніло. Одначе ні підвестися, ні поворухнутися я не зміг.

---

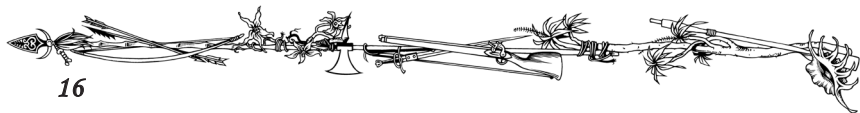
<sup>1</sup> Вандименова Земля (Земля Ван-Димена) — первісна назва острова Тасманія, яку вживали європейські дослідники й переселенці.



Я заснув горілиць, і тепер виявилось, що руки й ноги немов прикуті до землі, волосся ж моє, густе й довге, ніби приклеїлося до трави. Від пахв до стегон я був обплутаний безліччю тонких мотузок. Голову повернути не вдавалось, і я міг дивитися тільки в небо; сонце палило моє обличчя та сліпило очі. Навколо вирувало якесь життя, одначе становище, в якому я перебував, не давало змоги зрозуміти походження дивних звуків.

Незабаром я відчув, що моєю лівою ногою рухається щось живе, обережно пробирається на мої груди та наближається до підборіддя. Опустивши очі, я насилу розгледів людську істоту на зріст щонайбільше шість дюймів, у чиїх руках був крихітний лук, а за спиною — сагайдак. І відразу ж я збагнув, що моїм тілом рухається безліч подібних істот. Від подиву я так голосно зойкнув, що несподівані гості, жахнувшись, кинулись урозтіч і попадали на землю, однак не минуло й п'яти хвилин, як вони повернулись. Один чоловічок наважився зовсім близько підкрастися до мого обличчя, неймовірно здивовано сплеснув рученятками та щось голосно прокричав решті. Я не зрозумів жодного слова.

Уявіть, у якому становищі я перебував увесь цей час! Нерухомо розпластаний на землі, я не мав змоги навіть поворухнутись. Урешті-решт мені пощастило, доклавши величезних зусиль, розірвати кілька мотузок і вирвати кілочки, до яких була припнута моя ліва рука. Тільки піднісши долоню до лица, я зрозумів, до яких хитрощів вдалися ці істоти, щоби зв'язати мене. Різким рухом, що завдав мені нестерпного болю, я дещо послабив мотузки, які тримали в полоні моє волосся, що дозволило повернути й трохи підвести

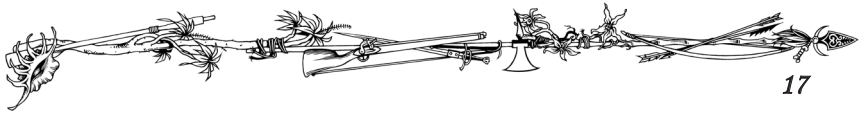


голову. Однак мені не вдалося схопити жодного чоловічка, тому що вони миттю кинулися навіткача. Я почув їхні пронизливі крики й одразу ж відчув, як у мою ліву руку впиваються сотні гостріх, немов голки, стріл. У мене було таке відчуття, що я потрапив до осинового гнізда. Кілька стріл влучило мені в обличчя, яке я поквапився затулити вивільненою рукою. Щойно ця колюча злива вщухла, я, застогнавши від болю та безсилового гніву, знову спробував звільнитися. Це спричинило нову атаку лучників; до того ж мучителі кололи мої боки списами. На щастя, їхні наконечники не могли пробити шкіряну куртку, що була на мені. Вирішивши, що краще не опиратись і спокійно дочекатися темряви, я випростався на траві. Уночі, подумав я, мені вдасться звільнитися від мотузок, а щодо цих маленьких злобливих вояків, то з ними вже я якось упораюся.

Однак доля вирішила інакше. Тільки-но чоловічки помітили, що я заспокоївся, вони припинили обстріл; однак галас навколо мене дужчав, і я здогадався, що чисельність істот, які захопили мене в полон, зростає щохвилини. З відстані чотирьох ярдів від мого правого вуха близько години до мене долидало рівномірне стукання. Повернувши голову, наскільки це виявилось можливим, я скопив очі та побачив дерев'яний поміст заввишки півтора фута і драбину до нього. Поміст був досить широким, та незабаром я зрозумів, що його будували лише для однієї людини.

Вочевидь, мене вирішила відвідати важлива персона.

Залізши на поміст, вельможний пан тричі прокричав:



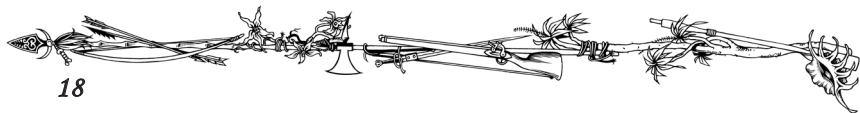
— *Лангро дегіль сан!* — І мотузки, що обплутували мою голову, були негайно перерізані.

Тепер я мав змогу уважно роздивитися свого гостя. Це була особа чоловічої статі середнього віку, вища за свій почет. Один із тих, хто його супроводжував, заввишки з мій мізинець і на позір як паж, тримав шлейф вельможі, двоє інших шанобливо заклякли обабіч. До мене звернулися з довгою промовою, з якої я не втямив ані слова, одначе звучала вона як промова досвідченого оратора. Чоловічок довго говорив, загрозливо жестикулюючи, поки в його владному голосі не почулися доброзичливі нотки; закінчив він, як я збагнув, висловленням жалю та непевними обіцянками.

Я дав йому зрозуміти, що підкорюся будь-якому його рішенню, при цьому закотив очі та трохи підніс руку, ніби запрошуючи небо у свідки моєї щирості й покори. Мене мучили голод і спрага — востаннє я їв за кілька годин до того, як сталася кораблетроща. Тому, всупереч етикету, я кілька разів підніс долоню до рота, бажаючи показати, що вмираю з голоду. *Гурго* (так називають у Ліліпутії сановників) чудово зрозумів цей жест. Він поважно спустився з помосту й одразу ж наказав мене нагодувати.

Тієї ж таки миті до моїх боків були приставлені драбини, якими мені на груди залізла сотня чоловічків із кошиками, повними їжі, — страви були приготовані та доставлені сюди за наказом монарха, правителя Ліліпутії, щойно йому принесли звістку про мене. Чоловічки бадьоро попрямували до мого рота. Меню містило печеню, але, з яких саме тварин, я не розібрав. Усі ці лопатки, окости й філейні частини, чудово приготовані,





за смаком нагадували баранину. Особливість мого сніданку полягала лише в тому, що будь-яка страва за об'ємом була щонайбільше як крильце жайворонка. Я ковтав одразу кілька порцій із трьома хлібинами, кожна з яких за розміром була щонайбільше з рушничну кулю. Чоловічки спритно прислужували мені, дивуючись із мого апетиту й величезного зросту.

Спостерігаючи за тим, як стрімко порожніють кошики, слуги зрозуміли, що цим я не задовольнюсь, і тому, коли дійшло до питва, за допомогою мотузок підійняли найбільшу діжку, підкотили до моєї руки і спритно вибили дно. Я відразу осушив усю діжку, у якій містилося щонайбільше півпінти легкого вина, схожого на наше бургундське. Друга діжка лише розохотила мене, і я попросив іще, однак, на жаль, вино закінчилося.

Увесь цей час чоловічки пританцьовували на моїх грудях та волали:

— *Гекіна дегуль!* — Показуючи при цьому знаками, щоб я для сміху скинув обидві діжки на землю.

Зізнаюся, мені важко було придушити бажання схопити перших-ліпших сміливців, що потрапили б до рук, і відправити їх услід за порожніми діжками. Та я присягнувся поводитися сумирно і не хотів нових неприємностей. Окрім того, я вважав себе пов'язаним узами гостинності з цим маленьким народом, який не пошкодував сил і витрат на розкішне частування.

І слід визнати — ці крихтіні винахідливі чоловічки були ким завгодно, тільки не боягузами. Я мав здаватися їм гігантським чудовиськом, але вони з відчайдушною хоробрістю залізли на мене й розгулювали, жваво теревенячи та зовсім

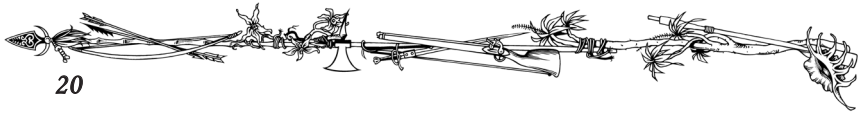


не звертаючи уваги на те, що одна моя рука лишалася вільною і, якби я мав бажання, могла б усіх їх стерти на порох.

Щойно веселощі вщухли, до мене на груди в супроводі численного почту видряпався посланець короля. Видершись нагору, посольство наблизилося до моєї голови. Посланець підніс мені до очей вірчі грамоти, скріплені королівською печаткою, і хвилин зо десять щось енергійно говорив, — мабуть, тут полюбляли врочисті промови. У його словах не було ані найменших ознак погроз, він звертався до мене з гідністю, постійно вказуючи кудись удалину; нарешті я здогадався, що мене вирішили доправити до столиці королівства, котра, як я дізнався згодом, розташовувалася на відстані півмилі від узбережжя. Намагаючись не зачепити сановних ліліпутів, я показав жестом, що досі зв'язаний та час мене звільнити.

Імовірно, мене зрозуміли, та поважна персона заперечливо похитала головою і, своєю чергою, пояснила, що я залишуся полоненим, але при цьому до мене добре ставитимуться, годуватимуть і поїтимуть. У мене відразу виникло непереборне бажання звільнитися самостійно, але спогад про зливу маленьких жалючих стріл, біль від яких я досі відчував, охолодили мене, і я покійно опустив повіки. Задоволений моєю смиренністю, посланець короля разом зі своїм почтом чемно вклонився та пішов під загальний захват і голосні вигуки. Я лишився лежати на траві.

Рани на моєму обличчі та лівій руці змастили якимись ліками, що приємно пахли та швидко припинили біль і свербіж. Потім було перерізано мотузки, але тільки з лівого боку, тож я відразу



повернувся на правий бік і задовольнив свою потребу, змусивши чоловічків кинутися врозтіч від міцного й шумного, як їм здавалося, потоку. Ситий і задоволений, незабаром я міцно заснув. Спав я — як з'ясувалося потім — близько восьми годин, і в цьому не було нічого дивного, тому що ліліпутські медики домішали снодійного зілля в обидві діжки з вином.

Мабуть, усе відбувалося таким чином. Щойно мене знайшли, коли я спав на березі, до столиці негайно відрядили гінця з доповіддю королю. Одразу ж було скликано державну нараду, на якій ухвалили рішення позбавити мене змоги пересуватися — що й було зроблено вночі, — потім нагодувати, приспати і доправити до столиці. Це рішення, на перший погляд, може здатися нерозумним і надто сміливим, однак я дійшов висновку, що в такому разі жоден європейський державний діяч не вчинив би настільки гуманно. Справді: припустімо, мене спробували б убити. І що далі? Відчувши уколи від мікроскопічних стріл, я прокинувся б і в нападі люті розірвав мотузки, а потім знищив усе живе, що потрапило б мені на очі.

Серед цього народу були чудові математики й механіки. Як я дізнався згодом, король ліліпутів заохочував і підтримував розвиток наук і всіляких ремесел. У місцинах, де зростав ліс, будувалися великі військові кораблі — до дев'яти футів завдовжки. Їх підіймали на спеціальні платформи й перевозили до моря, тож досвід будівництва транспортних засобів ліліпути мали. Інженерам і п'ятистам теслям було наказано негайно братися до будування найбільшої з таких платформ. Я ще спав, коли готова платформа вже

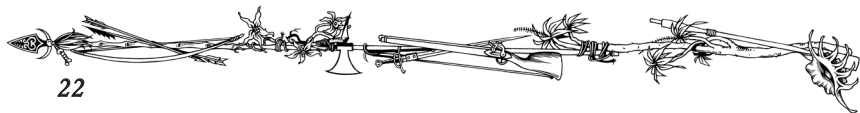


стояла паралельно до мого нерухомого тіла, збурюючи галасливе схвалення оточуючих. Вона мала двадцять дві пари коліс і сягала семи футів завдовжки і чотирьох завширшки, вивищуючись при цьому на три дюйми над землею.

Головні труднощі полягали в тому, щоби підійняти мене та покласти на поміст. Із цієї метою — як мені згодом розповіли — вбили в землю вісімдесят паль заввишки з фут і приготували міцні линви, що кріпилися гаками до численних мотузок, якими я був сповитий, ніби немовля. Дев'ятсот добірних силачів узялися до справи та почали тягти линви за допомогою блоків, прикріплених до паль. Щоби перемістити моє тіло, знадобилося щонайменше три години. Нарешті мене поклали на платформу, міцно прив'язали, і півтисячі найдужчих коней, яких тільки знайшли у королівських стайнях, повезли мене до столиці.

Ми подорожували вже чотири години, коли я прокинувся — тому посприям кумедний випадок. Візок зупинився перед невеликою перепорою; скориставшись із цього, двоє молодих ліліпутів залізли на платформу й потихеньку дісталися мого обличчя. Один із них, вочевидь солдат, сунув мені в ніздрю вістря свого списа та почав лоскотати, ніби соломинкою. Я оглушливо пчихнув і розплющив очі. Сміливців наче й не було, та я прокинувся і міг бачити все, що надалі відбувалося довкола.

Коли стемніло, ми влаштувалися перепочити. Проте й тоді мене суворо охороняли при світлі смолоскипів і не давали змоги навіть ворухнутися. На світанку візок-платформа, порипуючи, вирушив у путь і вже майже опівдні був у двохстах



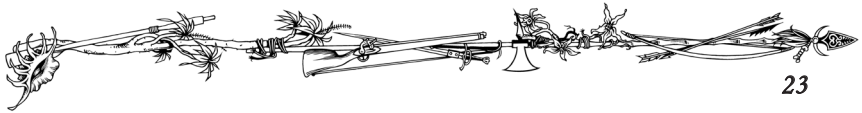
ярдах від міської брами. Король і весь двір вийшли нам назустріч, однак його величності заради безпеки порадили не підійматися на моє нерухоме тіло.

На майдані, де зупинився наш караван, вивищувався величезний стародавній храм. Кілька років тому цей храм був опоганений убивством, і відтоді мешканці столиці не ходили туди на служіння. Храм зачинили, винесли все з нього, і він тривалий час стояв порожнім. У тій будівлі й вирішили мене помістити.

Широкий вхід до колишнього святилища надав мені змогу вільно заповзти всередину, що я й зробив, коли мене звільнили від дорожніх мотузок. Обабіч дверей, на відстані якихось семи дюймів від землі, було розташовано два віконця; в одне з них придворні ковалі пропустили дев'яносто один ланцюжок, — на подібних наші європейські дами носять свої годиннички. До моєї лівої ноги прикували мініатюрні ланцюжки з тридцятьма шістьма нависними замочками. Напроти моєї в'язниці, на відстані двадцяти футів, стояла вежа, куди зійшов король разом із придворними, щоби спостерігати за мною, — я ж його не бачив. Близько ста тисяч ліліпутів із тією-таки метою побачити мене залишили свої будинки. Нарешті, переконавшись, що втекти я не можу, мені дали спокій.

У найлихішому гуморі я зіп'явся на ноги і стелав плечима, розминаючи онімлі м'язи. Тут і з'ясувалося, що прикуті до моєї ноги ланцюжки завдовжки близько двох ярдів дають мені змогу не тільки виходити з храму і гуляти, описуючи півколо, а й вільно вкладатися на підлозі храму на весь зріст.



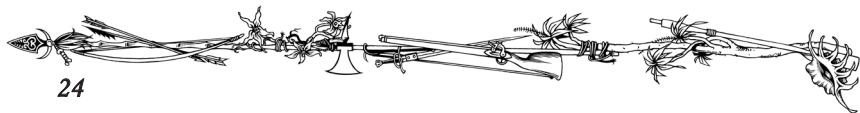


## РОЗДІЛ 2

Настав час роздивитися, і саме це я зробив. Місцевість поблизу храму являла собою суцільний пишний сад, а огорожені поля, кожне з яких обіймало щонайбільше сорок квадратних футів, нагадували клумби. Поля чергувалися з лісом, де найвищі дерева сягали лише семи футів. Ліворуч було місто, схоже на строкату театральну декорацію.

Поки я милувався цією незвичайною картиною, король уже спустився з вежі та верхи рушив у мій бік, ледве не поплатившись за таку хоробрість: його чудово виїжджений кінь, побачивши мене, злякався — ймовірно, йому здалося, що на нього суне гора. Тварина стала дибки, та король, прегарний вершник, зміг утриматися в сідлі, аж поки слуги підбігли і, схопивши коня за вуздечку, допомогли вершникові зійти з нього. Твердо стоячи на ногах і зберігаючи цілковитий спокій, його величність пильно розглянув мене зусібіч, проте не наближався. Потім він звелів мене нагодувати й напоїти, що відразу було виконано. Лакеї, які були напоготові, підкочували візки з провізією на відстань моєї простягнутої руки; я швидко спорожнив двадцять візків із різноманітними стравами й десять із винами. Королева, молоді принци та принцеси разом із придворними дамами оточили короля, і тепер уся компанія спостерігала за мною, затамувавши подих.

Про правителя Ліліпутії хотілося б сказати окремо, оскільки згодом я з ним неодноразово зустрічався, а розібравшись у ліліпутській говірці, вів довгі бесіди, для чого мені доводилося лягати на бік, а він розміщувався за три ярди від мого обличчя. Коли ми потоваришували, я навіть



став брати його величність на долоню, де король безстрашно походжав, розмовляючи. Він був досить гідний свого становища і щасливо правив країною вже понад сім років, оточений любов'ю підданих.

Зовнішність король мав цікаву. На зріст він був трохи вищий за своїх придворних, із величною поставою, з мужніми й суворими рисами округлого обличчя. Ніс гачкуватий, шкіра оливкова, нижня губа злегка відкопилена. Статура його пропорційно складеного тіла була величною, рухи — стриманими і граційними. Король уже перетнув межу квітучої молодості, однак від нього віяло чудовим здоров'ям і силою. Його одяг був скромним, звичайного крою — щось середнє між азійським і європейським стилем; королівську голову оздоблював легкий золотий шолом із коштовним камінням, а в руці він тримав шпагу завдовжки близько трьох дюймів, на піхвах та ефесі якої сяяли маленькі діаманти. Голос у його величності виявився пронизливим, чистим і такою мірою зрозумілим, що навіть стоячи я міг легко розрізнити слова, які він вимовляв.

На відміну від короля, придворний почет — а особливо дами — були настільки пишно одягнені, що, зібравшись разом, скидалися на тканину, гаптовану золотими та срібними візерунками.

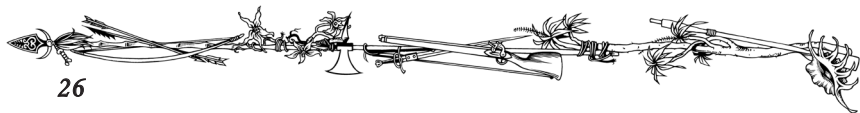
Нарешті його величність, наблизившись, почав ставити запитання, на які я намагався відповідати, але, на жаль, із нашого діалогу нічого не вийшло: ми зовсім не розуміли один одного. Короля змінили, судячи з одягу, священник і правник — тепер їм було наказано вести зі мною розмову. Я намагався говорити всіма мовами, з якими був хоч трохи знайомий: почав із латини і закінчив



німецькою, французькою та голландською, але це все ні до чого не призвело.

За дві години розчарований королівський двір неквапом пішов, і я залишився під посиленою вартою: мене охороняли щонайперше від цікавого та збудженого натовпу ліліпутів. У декого з них вистачило безсоромності обстріляти мене з лука, щойно я влаштувався на землі біля входу; одна стріла ледве не влучила мені в око. Начальник варти розсердився і наказав заарештувати стрільців, та не вигадав нічого кращого, замість зв'язати їх і віддати мені для покарання. Солдати, штовхаючи нещасних злочинців у спину ратищами, підігнали їх до моїх ніг. Я нахилився, згріб шістьох чоловічків у руку й поклав усіх, окрім одного, до кишені камзола. Останнього я підніс до рота, жартома вдаючи, що хочу його з'їсти. Він, бідолаха, відчайдушно заверещав, а варта страшенно сполошилася, побачивши в моїх руках ще й ножа. Я швидко їх заспокоїв — ласкаво посміхнувшись бранцеві, розрізав мотузки, що зв'язували його, та обережно поставив на землю. Він миттю кинувся навтьоки. Так само я вчинив із рештою ліліпутів, по черзі виймаючи їх із кишені. Юрба була в захваті; про цей випадок одразу ж доповіли королю, і моє милосердя справило величезне враження при дворі.

Коли настала темрява, я з певним зусиллям заповз до своєї конури та ліг на кам'яній підлозі. І поки для мене готували постіль, довелося впродовж двох тижнів ночувати таким чином. Нарешті на возах доставили шістьсот ліліпутських матраців і внесли їх до храму; робота почалася. Сто п'ятдесят штук зшили докупи — так і утворився один величезний матрац, що годився б мені. Коли



були готові всі чотири, їх склали один на одний, але навряд моє ліжко стало значно м'якшим за кам'яні плити. Простирадла та ковдри були виготовлені в той самий спосіб і виявилися досить зручними для людини, що давно звикла до злиднів.

Щойно звістка про мене поширилася королівством, звідусіль до столиці почали сходитися цікаві. Найближчі села збезлюдніли, польові роботи призупинилися, господарські справи занепали. Усе це тривало б іще довго, якби король своїми наказами не припинив паломництво. Так, він розпорядився, щоби ті, хто вже подивився на мене, негайно поверталися додому. Решта мали дістати особливий платний дозвіл у канцелярії, що значно збагатило королівську скарбницю.

Тим часом король дедалі частіше скликав раду, на якій обговорювали мою долю. Згодом я довідався від однієї вельможної особи, втаємниченої в державні справи, що двір перебуває у великих сумнівах і думки розділилися. Декотрі побоювалися моєї втечі та стверджували, що моє утримання виявиться важким тягарем для країни. Інші мали намір уморити мене голодною смертю або радили якнайшвидше відправити на той світ за допомогою отруених стріл. Незгодні з цим рішенням заперечували, наголошуючи на тому, що розкладання такого величезного небіжчика може спричинити чуму, яку ліліпутам не подолати. Саме найзапеклішої миті цієї суперечки і з'явилося кілька офіцерів із приставленої до мене варти, щоби повідомити про мою добродушну вдачу та гуманний вчинок стосовно шістьох несамовитих, які в мене стріляли.

Король Ліліпутії, підтримуваний усією державною радою, негайно підписав наказ, який зобо-



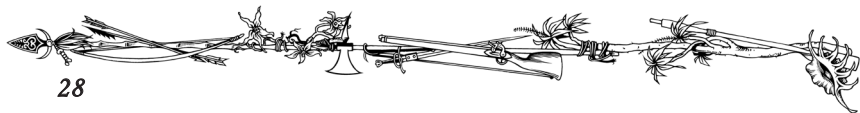
в'язував мешканців сіл у радіусі дев'ятсот ярдів від столиці щоранку доставляти до королівської кухні шість биків, сорок баранів та іншу провізію для мого столу, не забуваючи про хліб, вино й чисту воду. Це все оплачувалося з коштів його величності. Зауважу, що король Ліліпутії жив на прибуток від своїх володінь, лише в деяких випадках звертаючись по фінансову допомогу до підданих, які охоче відгукувалися на його прохання.

Було призначено штат прислуги — шістсот осіб. Для них установили зручні намети обабіч входу до мого житла, платили їм та годували. Далі вийшов наказ його величності про те, щоби триста кравців зшили для мене костюм місцевого фасону, а півдюжини відомих професорів взялися навчати мене мови ліліпутів. І нарешті, вирішили якомога частіше тренувати коней із королівської стайні та стаєнь королівської гвардії просто на майдані перед храмом, де я мешкав, щоби тварини надалі не лякалися моєї величезної фігури.

Усі накази його величності було виконано.

За три тижні я вже досяг певних успіхів у оволодінні ліліпутською мовою. Упродовж цих тижнів король часто відвідував мене, особливо йому подобалося бути присутнім на уроках — він вслухався в мій голос і схвально кивав. Невдовзі я спробував вести бесіду з його величністю, і першими словами, які я вивчив, було прохання дарувати мені волю. Стоячи навколішки, кожную нашу зустріч я починав із цієї фрази — як привітання.

Король, однак, відповідав ухильно. Наскільки я зміг зрозуміти, моє звільнення він уважав питанням часу — один, без згоди державної ради,



він не міг ухвалити таке відповідальне рішення. Передусім я мав присягнутися зберігати мир із королем та всіма його підданими. Звучала ця тарабарщина приблизно так: *«Люмоз кельмін пессо деемарлон емпозо!»* Утім, вів далі король, до мене й без того ставитимуться прихильно, а терплячістю і доброю поведінкою я зможу заслужити пошану його країни.

В один зі своїх візитів його величність трохи збентежено заявив, що мене необхідно обшукати, оскільки великі предмети, що я мав при собі, можуть становити небезпеку.

— Ми не хочемо вас образити, — додав він, — але такі наші правила.

Я, посміхнувшись, відповів, що можу хоч зараз роздягтися й вивернути геть усі кишені, та король пояснив, що, згідно з законом, обшукувати мають двоє спеціальних чиновників і на це конче потрібна моя згода. Знаючи мою шляхетність і великодушність, він спокійно передає чиновників до моїх рук; усе, що вони вилучать, мені повернуть тієї-таки миті, як я залишатиму Ліліпутію, або ж буде куплено за призначеною мною ціною. Я кивнув; його величність плеснув у долоні, і до мене наблизилися двоє суворох ліліпутів.

Нахилившись, я обережно взяв обох служителів правосуддя і відправив їх спершу до кишень куртки. Потім, коли вони закінчили огляд тих кишень, я поклав їх до інших. Винятком стали дві потаємні кишеньки на жилетці. Там були речі, нікому, окрім мене, тут не потрібні: срібний годинник, гаманець та деякі дрібнички. Після обшуку суворі джентльмени звеліли мені спустити їх на землю та склали докладний опис усього,



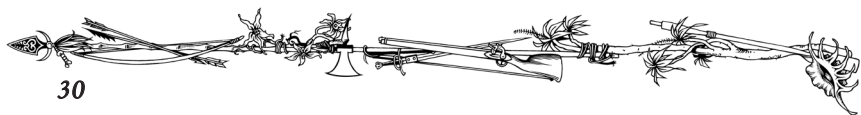
що знайшли в моїх кишенях, і подали його королю. Згодом я переклав цей документ англійською:

*«У правій кишені куртки Людини-гори після найретельнішого огляду ми знайшли тільки величезний клапоть грубого полотнища, що завбільшки дорівнює килиму в парадній залі палацу Вашої Величності. У лівій кишені була важка срібна скриня з кришкою з того самого металу, яку ми не змогли навіть трохи підійняти. На нашу вимогу скриню було відчинено; один із нас заліз до неї, занурившись у пил невідомого походження, що спричинив сильне чхання.*

*У правій кишені жилетки лежала зв'язка тонких аркушів білого паперу, вкритих чорними знаками. Вважаємо, що це — ніщо інше, як письмена, кожна літера яких за висотою дорівнює нашій долоні. У лівій кишені жилетки міститься дивний предмет із двадцятьма довгими жердинами по краю, що дуже нагадує огорожу перед палацом Вашої Величності. З красномовних жестів Людини-гори ми зрозуміли, що цим предметом він розчісує своє довге волосся.*

*У великій кишені штанів ми знайшли величезний дерев'яний футляр, у якому було сховано загадковий інструмент з гострим лезом, небезпечним на вигляд. Подібний футляр, де лежав предмет із чорного дерева завбільшки з колону, зі сталевую пластинкою всередині, ми знайшли в лівій кишені. Вважаючи обидві ці знахідки підозрілими, ми звернулися до Людини-гори за поясненнями. Велетень видобув предмети з футлярів і пояснив нам, що одним у його країні голять бороду та вуса, а іншим ріжуть м'ясо за обідом.*





Два порожні залізні стовпи неправильної форми знайдені за пасом Людини-гори, ми також вирішили зарахувати до розряду досі не бачених предметів.

У невеликій правій кишені штанів знайшлося багато гладеньких дисків із білого, червоного та жовтого металу, різних за розміром; вони такі важкі, що їх ледве вдається підійняти. І якщо ті з них, що зроблені з жовтого металу, дійсно золоті, як стверджує Людина-гора, вони мають бути надзвичайно цінними.

Крім того, ми відшукали ще й такі кишені, куди не змогли дістатися. З однієї спускався срібний ланцюг, прикріплений до того, що лежало всередині. Ми вимагали показати нам цей предмет. Людина-гора підкорився, дістав дивну машину та підніс її до наших вух — почувся безперервний шум і стукання, що скидалися на шум колеса водяного млина. Загадковий на вигляд предмет був схожим на сплющену кулю; нижня його частина зроблена з білого металу, а верхня — з прозорої твердої речовини, крізь яку видніють якісь знаки. Ми схиляємося до думки, що всередині кулі мешкає божество, якого шанує Людина-гора, оскільки він стверджує, що завжди радиться з мешканцем кулі, який показує час протягом усього його життя.

Ретельно оглянувши всі кишені, ми взялися до подальшого обшуку та дослідили шкіряний пас на талії Людини-гори. До паса з одного боку прикріплено шаблю завдовжки вп'ятеро більшу від людського зросту, а з іншого — сумку з двох відділень, у кожному з яких можуть уміститися троє підданих Вашої Величності. Там було багато куль із надзвичайно важкого металу; кожна



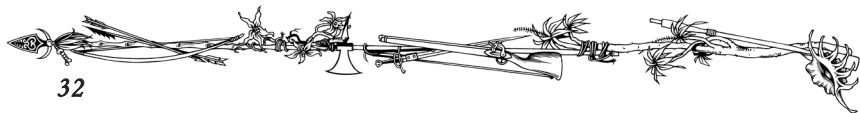
*куля завдовжки майже з нашу голову; крім того, було знайдено чорні зерна, досить дрібні й легкі. На долоні їх уміщується до п'ятдесяти штук.*

*Такий точний і докладний опис усього, що знайдено на огляді Людини-гори. Упродовж обшуку він тримався ввічливо і з належною пошаною, яку слід виказувати довіреним особам Вашої Величності.*

*Скріплено підписом і прикладенням печатки четвертого дня вісімдесят дев'ятого місяця щасливого правління короля Ліліпутії.*

*Клефрин Фрелок  
Марсі Фрелок».*

Ознайомившись із цим документом, король звернувся до мене з проханням надати деякі предмети, що згадувалися в ньому. Спершу його зацікавила шабля. Мене оточили три тисячі гвардійців із луками наготові, а його величність звелів мені вийняти зброю, що, як я знав, де-не-де заіржавіла від морської води. Одначе, коли я видобув шаблю з піхов і продемонстрував королю, лезо яскраво спалахнуло на сонці. Гвардійці позадкували та дружно залементували, але король навіть бровою не поворухнув, — наказав мені вкласти шаблю до піхов і кинути на землю за шість футів від мого ланцюга. Потім він попросив показати те, що було позначено як «два порожні залізні стовпи неправильної форми». Я видобув із-за паса один із пістолетів (а це й була ота пара моїх пістолетів) і, як міг, пояснив його будову та призначення. Потім я зарядив пістолет холостим набоем — завдяки щільно закупореній ладівниці порох залишився сухим — і, попередивши його величність, вистрелив у повітря. Цього разу сотні його вояків попадали на землю,



немов уражені громом, а сам король ліліпутів, хоч і встояв, довго не міг прийти до тями. Я віддав йому пістолети, ладівницю з кулями та порохом, однак попросив тримати порох якнайдалі від вогню, оскільки за найменшої іскри він може спалахнути, і королівський палац злетить у повітря.

Мені довелося розлучитись і з улюбленим годинником, який король розглядав, не приховуючи цікавості. Його вразили хід годинникового механізму і рух хвилиної стрілки. Його величність забажав послухати думку своїх учених, однак ті так і не змогли дати зрозумілих пояснень. Тоді король розпорядився, щоби двоє найдужчих гвардійців віднесли дорогоцінний предмет. Начепивши годинника на жердину, покладену на плечі, вони відразу ж рушили до палацу.

Я показав, видобуваючи з кишень по черзі, срібні й мідні гроші, гаманець із десятьма золотими, ніж, бритву, гребінець, срібну тютюнницю, хустину та записник. Моя шабля, пістолети й ладівниця були відправлені на візках до арсеналу його величності. Решту речей повернули мені.

Потаємну кишеньку я нікому не показав — там у мене лежали окуляри, я користувався ними під час читання. Зорову трубу та ще дещо я також заховав. Для короля це не мало особливого значення; крім того, я побоювався, що потрібні мені речі загубляться або їх пошкодять надто допитливі ліліпути.

## РОЗДІЛ 3

Моя покора й добра поведінка викликали таку симпатію в короля, двора, всього народу та навіть

## ЗМІСТ

ЧАСТИНА ПЕРША. Ліліпутія . . . . .	11
ЧАСТИНА ДРУГА. Бробдинггег . . . . .	75
ЧАСТИНА ТРЕТЯ. Лапута, Бальнібарбі, Лагггегг, Глаббдобдриб і Японія . . . . .	137
ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА. Країні гуїггггмів . . . . .	183

Літературно-художнє видання

Серія «Бібліотека пригод»

**СВІФТ Джонатан**  
**Мандри Гуллівера**  
Роман

Головний редактор *С. І. Мозгова*  
Відповідальний за випуск *А. В. Альошичева*  
Редактори *Н. В. Бордукова, О. Є. Пилипенко*  
Художній редактор *А. О. Попова*  
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*  
Коректор *О. О. Невезина*

Підписано до друку 11.11.2019.  
Формат 84x108/32. Друк офсетний.  
Гарнітура «SchoolBook». Ум. друк. арк. 12,6. + кольор. вкл.  
Наклад 3600 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»  
Св. № ДК65 від 26.05.2000  
61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24  
E-mail: [cop@bookclub.ua](mailto:cop@bookclub.ua)

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»  
61052, м. Харків, вул. Різдвяна, 11.  
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.  
[www.globus-book.com](http://www.globus-book.com)



• за телефонами довідкової служби  
(050) 113-93-93 (МТС); (093)170-03-93 (life);  
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: [www.bookclub.ua](http://www.bookclub.ua)  
• у мережі фірмових магазинів  
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

**Надсилається безоплатний каталог**

**Запрошуємо до співпраці авторів**  
e-mail: [publish@ksd.ua](mailto:publish@ksd.ua)

**Запрошуємо до співпраці художників,  
перекладачів, редакторів**  
e-mail: [editor@ksd.ua](mailto:editor@ksd.ua)

**Для гуртових  
клієнтів**

**Харків**

тел./факс +38(057)703-44-57  
e-mail: [trade@ksd.ua](mailto:trade@ksd.ua)

**Київ**

тел./факс +38(067)575-27-55  
e-mail: [kyiv@ksd.ua](mailto:kyiv@ksd.ua)

## Свіфт Д.

С24 Мандрі Гуллівера : роман / Джонатан Свіфт ; передм. та адапт. А. Клімова ; пер. Г. Фурса ; худож. М. Курдюмов. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 240 с. — (Серія «Бібліотека пригод», ISBN 978-617-12-4214-2).

ISBN 978-617-12-6282-9

Судовий хірург, а потім капітан корабля Лемюель Гуллівер вирушає у плавання, навіть не підозрюючи про те, що на нього чекає безліч веселих, але іноді й небезпечних пригод. Кожна подорож стає для нього життєвим уроком, який змушує його, а з ним і читачів, по-новому поглянути на звичні речі.

**УДК 821.111**